

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Kommunala pensionärsrådets protokoll

2025-02-13

Kl. 13:00 – 16:00

”Framtiden”, Sollidenvägen 64 B

Plats och tid

”Framtiden”, Sollidenvägen 64 B, torsdag den 13 februari kl 13:00 – 16:00

Paragrafer

§§ 1 – 6

Beslutande

Anton Waara, S, Kommunstyrelsen, ordförande
Margareta Winberg, S, Vård- och omsorgsnämnden
Eva Marcusdotter, S, Kultur- och fritidsnämnden
Gertrud Nygren, PRO, vice ordförande
Katrín Wallin, PRO
Ingela Jönsson, PRO, §§ 1-2
Karin Friberg, PRO, §§ 3-6
Margareta Halvarsson, SPF
Hildegun Forslund, SPF
Christina Bondelid, SKPF
Britt Wikman, SKPF
Karin Ivarsson, Visions pensionärssektion

Närvarande ersättare

Stephen Jerand, KD, Kommunstyrelsen
Lise Hjemgaard Svensson, M, Vård- och omsorgsnämnden
Karin Friberg, PRO, §§ 1-2

Övriga närvarande

Magnus Eriksson, sekreterare
Åsa Wallin, verksamhetsutvecklare § 1
Jenny Sellsve, kollektivtrafiknämndens ordförande § 2
Malin Zeidlitz, enhetschef Region J/H § 2
Jan Simonsson, trafikplanerare Region J/H § 2
Zara Helmersson, socialt ansvarig samordnare § 3

Utses att justera

Gertrud Nygren med Britt Wikman som ersättare

Justering

2025-02-24 kl. 08.30

Underskrifter

Ordförande

Anton Waara

Justerare

Gertrud Nygren

Sekreterare

Magnus Eriksson

Justering av Kommunala pensionärsrådets protokoll från den 13 februari 2025 har tillkännagivits genom publicering på Östersunds kommuns hemsida.

Förvaringsplats: Vård- och omsorgsförvaltningen

Ärendelista

§ 1

Handlingsplan – Hälsofrämjande kommun, medborgarens fokus 2023-2025	5
--	---

§ 2

Diskussion om kollektivtrafiken	12
---------------------------------------	----

§ 3

Ny socialtjänstlag.....	16
-------------------------	----

§ 4

Förenklat beslutsfattande	19
---------------------------------	----

§ 5

Val av vice ordförande för 2025.....	23
--------------------------------------	----

§ 6

Övriga frågor	24
---------------------	----

§ 1

Handlingsplan – Hälsofrämjande kommun, medborgarens fokus 2023-2025

Åsa Wallin, verksamhetsutvecklare kom till Kommunala pensionärsrådet för att berätta om uppföljning av ”Handlingsplan – Hälsofrämjande kommun, medborgarens fokus 2023-2025”.

Vård- och omsorgsnämnden fastställde år 2013 ett strategidokument för att möta utmaningar inom nämndens ansvarsområden.

En central del i strategidokumentet är att arbeta mer hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande med både medborgare och personal. Det ska finnas handlingsplaner för respektive delstrategiområde i nämndens strategidokument. Ett delstrategiområde är att arbeta hälsofrämjande med medborgaren i fokus, vilket förvaltningen har arbetat med sedan 2015.

Följande fem utvecklingsområden ingår i HP Hälsofrämjande kommun – med medborgarens fokus 2023-2025:

- Genomföra hälsofrämjande och förebyggande åtgärder till medborgarna (inklusive riskbedömningar)
- Utveckla samverkan kring bedömning av behov och rehabiliterande insatser
- Utveckla hälsofrämjande och förebyggande anhörigstöd
- Motverka ojämlikhet i hälsa
- Förbättra information och kommunikation till medborgare

Aktuella aktiviteter under 2024-2025

Genomföra hälsofrämjande och förebyggande åtgärder till medborgarna (inklusive riskbedömningar):

- Utveckla och etablera ett samarbete mellan VOF och primärvården (PV) i Östersund (kopplat till Nära vård)

- Utveckla samarbetsformer kring hälsofrämjande och förebyggande arbete för äldre och personer med funktionsnedsättning inom ramen för primärvårdssamverkan
- Förbättra arbetet kring medborgare med risk-/missbruksproblematik genom att upprätta riktlinje och rutiner för hur personal inom Vård- och omsorgsförvaltningen ska agera när misstanke om riskbruk eller missbruk föreligger samt ta fram utbildningsmaterial inom området
- Anordna matlagningskurser (LSS) och Implementera det nya måltidskonceptet utifrån Livsmedelsverkets måltidsmodell hos alla enheter inom särskilt boende
- Utveckla formerna för samverkan mellan mötesplatser och hemtjänst när det gäller att motverka ofrivillig ensamhet

Utveckla samverkan kring bedömning av behov och rehabiliterande insatser:

- Erbjud medborgare som för första gången söker insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) kartläggning och rehabiliterande insatser inom ramen för "Projekt Tidiga rehabiliterande insatser" samt undersöka hur arbetssättet Tidiga rehabiliterande insatser kan tillämpas även inom LSS och boendestöd
- Utveckla rutiner för hur samverkan ska fungera mellan biståndshandläggare, legitimerad personal och hemtjänstenheterna

Utveckla hälsofrämjande och förebyggande anhörigstöd:

- Utbilda all personal hos både interna och externa aktörer om vilket anhörigstöd som finns
- Förbättra informationen till medborgare om anhörigstöd genom att utforma en film om anhörigstöd riktad till kommunens medborgare.

- Se över behovet av nya former av avlastning/anhörigstöd genom att inventera behov av dagverksamhet och annat behov av stöd för icke-demenssjuka, omvärldsbevaka vilka former av stöd andra kommuner erbjuder icke-demenssjuka och lämna förslag till åtgärder
- Utredda hur vi kan förbättra informationen om anhörigstöd till anhöriga som har utomnordisk bakgrund samt vilka former av anhörigstöd de efterfrågar

Motverka ojämlikhet i hälsa:

- Utbilda all tillsvidareanställd personal inom Vård- och omsorgsförvaltningen i jämställdhet (grundutbildning för alla tillsvidareanställda + fördjupningsutbildning för enhetschefer och nyckelfunktioner)
- Undersöka jämställdheten i myndighetsbeslut för att identifiera obefogade könsrelaterade skillnader samt utifrån undersökningens resultat föreslå åtgärder för att rätta till eventuella obefogade könsrelaterade skillnader i myndighetsbeslut
- Följa upp och redovisa könsbaserad statistik i Kvalitetsrapporten
- Utveckla uppsökande verksamhet för att nå medborgare med utomeuropeisk bakgrund/migranter genom att: initiera samverkan med civilsamhället och Region J-H (t.ex. Hej Främling, lokala föreningar i Torvalla, olika trossamfund och hälsocentraler) för att komma i kontakt med medborgare med utomeuropeisk bakgrund/migranter samt anordna informationsträffar, hälsofrämjande aktiviteter/ hälsoträffar riktade till medborgare med utomeuropeisk bakgrund/migranter

Förbättra information och kommunikation till medborgare:

- Utforma och skicka ut årlig broschyr riktad till äldre (70+) i samverkan med övriga förvaltningar i kommunen (Seniorguiden)

- Utforma årlig broschyr på lättläst språk med urval av innehåll från Seniorguide 2023-2025 (för medborgare med LSS-insatser 45+)
- Bjuda in representanter för pensionärsorganisationer respektive funktionshinder-organisationer/medborgare med funktionsnedsättning till diskussion om vad som behöver förbättras på Vård- och omsorgsförvaltningens hemsidor samt – utifrån resultatet - göra en plan över vad som ska revideras på Vård- och omsorgsförvaltningens hemsidor

Framtida utveckling

En ny flerårig handlingsplan för 2026–2028 ska tas fram under 2025 av arbetsgruppen HFK – Medborgarens Fokus. Planen kommer att baseras på:

- Kommunfullmäktiges riktlinjer för äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning.
- Övergripande styrdokument som Strategi för ett Östersund för alla och Handlingsplan för ett åldersvänligt Östersund (Age-friendly cities and communities).

Kommunens styrmodell

Handlingsplanen utgår från kommunens styrmodell, som har tre tidsperspektiv:

1. Långsiktigt (10–30 år)

- Fokus på framtidens Östersund.
- Bygger på styrdokument fram till 2040.

2. Kortsiktigt (mandatperioden)

- Åtta politiska målområden definierar viljeinriktningen.
- Strategiska styrdokument pekar ut prioriterade utvecklingsområden.

3. Årligt (kommande verksamhetsår)

- Verksamhetsåret styrs av uppdrag från politiska och tjänstemannanivåer.
- Budget och ekonomiska ramar fastställs.

Kommunens styrdokument

Tidsperspektiv

- Kommunens vision
- Långsiktigt perspektiv
- Kortsiktigt perspektiv
- Årligt perspektiv

Styrdokument

- Politiska horisontella riktlinjer utifrån Agenda 2030
- Politiska riktlinjer – KF (Riktlinje för äldreomsorg och Riktlinje för stödinsatser till personer med funktionsnedsättning) – Innehåller politiska ställningstaganden/målbilder
- Politiska strategier – KF/nämnd (Strategi för Vård- och omsorgsnämnden – ny tas fram under 2025) – Innehåller politiska prioriterade utvecklingsområden)
- Handlingsplaner fastställda på tjänstemannanivå – Innehåller konkreta aktiviteter om vad som ska genomföras kopplat till riktlinjer och strategidokument

Medskick i processen från KPR är att det är viktigt att hitta de som behöver anhörigstöd i ett tidigt skede innan belastning blivit för stor. Det är även viktigt att de som har behov kan se det.

När ny handlingsplan är framtagen så kommer den att presenteras för Kommunala pensionärsrådet för att ge rådet möjlighet att lämna sina synpunkter på handlingsplanen.

§ 2

Diskussion om kollektivtrafiken

Jenny Sellsve, kollektivtrafiknämndens ordförande, Malin Persson Zeidlitz, område kollektivtrafik Region Jämtland Härjedalen samt Jan Simonsson, trafikplanerare, kom till Kommunala pensionärsrådet för att föra en dialog gällande genomförda förändringar inom kollektivtrafiken samt ge rådet möjlighet att framföra sina synpunkter på möjliga förändringar.

Ledamöterna från föreningarna har innan mötet skickat sina synpunkter till regionen.

Jan Simonsson beskriver hur man hanterar och tar hand om de synpunkter som kommer in till regionen i allmänhet och på olika sätt. Alla synpunkter tas om hand och sammanställs för att kunna ses över.

Jan berättar om bakgrunden till översynen av kollektivtrafiken och genomförda förändringar gällande i huvudsak stadstrafiken. Analys visar på ett stabilt resande även efter förändringar med liknande beläggning som tidigare.

Hur tar man emot synpunkter och önskemål som kommer in?

Samanställningar görs av samtliga synpunkter och vad önskemålen handlar om. Jenny beskriver att man tar till sig alla synpunkter som kommer. Behov fanns av att göra en stor översyn och förändringar av trafiken men det betyder inte att det är fast som det ser ut nu. Förändringar kan komma att göras utifrån synpunkter som kommit in.

Jan berättar om att idag så är det områden gällande ”svarta punkter” i Odensala, Odenskogsvägen, Odenslund och Lugnvik som man ser över möjligheten att kunna täcka upp med en ny linjesträckning. Eventuellt så skulle detta kunna genomföras med mindre fordon då beläggning inte varit så stor på tidigare dragningar. Malin beskriver vilka förändringar som kan göras och lösas inom nuvarande tecknade avtal. Trafikplan tas i december varje år i kollektivtrafiknämnden.

Ledamot frågar hur sjukskrivning ser ut bland chaufförer på grund av utsatthet, bland annat på grund av missnöje men förändringar, men även hot

om våld och så vidare i övrigt. Jan beskriver att det ser normalt ut, som tidigare innan förändringarna.

Större förändringar gällande trafiken som behöver fler bussar och liknande tar tid att göra.

Man tittar på andra projekt med ”on demand” trafik för att se om det finns möjlighet till liknande lösningar men till en lägre kostnad. Inga sådana projekt är i gång ännu.

Hur många bussar och förare finns inom stadstrafiken? Det är 7 stomlinjer i stadstrafiken. Vid vintertrafik är 32 bussar tursatta med totalt cirka 140 förare.

Önskemål om ökad giltighet på biljetter eller sälja även ToR biljetter. Kollektivtrafiken håller på att se över möjligheten för ToR biljetter men vad det gäller utökad giltighetstid så påpekar Malin att den biljett man löser är en enkelbiljett och giltighetstiden är avsedd för eventuella linjebyten, inget annat.

Ytterligare uppföljning önskas av Kommunala pensionärsrådet utifrån frågeställningar och önskemål som lämnats in till lokaltrafiken.

Sammanfattningsvis, hur ser verksamheten ut det kommande året? Vilka planer finns för att lösa dagens och morgondagens problem? Hur tänker man förbättra för seniorgruppen?

Förutom dessa frågeställningar finns ett önskemål från föreningarna i KPR om en redovisning från Region J/H på uppföljning/utvärdering av linjeförändringens resultat i totalt antal resenärer, och särskilt arbetsresandet.

Från kommunen vill de se uppföljning av eventuell ökning av färdtjänstresor efter linjeförändringen. Även ett önskemål att man tar in uppgifter från färdtjänsten och om de nya riktlinjerna för färdtjänst har förändrat resandet med färdtjänst kontra kollektivtrafik.

Belysning av busskurer efterfrågas. Kommunen har gjort en översyn av kurar och hållplatser och arbetar med att se över och rusta upp dessa. Men det är många hållplatser att se över.

Det finns en önskan om det ska stå vilken/vilka linjer som stannar på en busshållplats. Det kommer att komma inom stadstrafiken.

Finns det intresse av att ha rabatter vid lågtrafikerade tider för till exempel pensionärer. Olika varianter av rabatter håller på att ses över.

Klagomål som på till exempel fortkörning i halka, bemötande och övrigt ska skickas in till Länstrafiken på "ltr.se". På detta sätt så kan de tas om hand och vidarebefordras till trafikföretagen.

Ordförande i rådet påpekar att ta med utveckling av elsparkcyklar i beräkningar.

Representanter för kollektivtrafiken kommer att återkomma till Kommunala pensionärsrådet under i december 2025 för att följa upp förändringar samt ytterligare frågeställningar från föreningarna.

§ 3

Ny socialtjänstlag

Zara Helmersson, socialt ansvarig samordnare, kom till Kommunala pensionärsrådet för att ge en kort information om den kommande nya socialtjänstlagen och vad den innebär i praktiken. Med utgångspunkt i propositionen som presenterades i januari 2025 får rådet information hur förvaltningen förbereder sig för att möta de nya kraven.

Bakgrund till lagändringen

Den nuvarande socialtjänstlagen är över 40 år gammal och anses vara föråldrad. Samhället har förändrats på flera sätt, vilket skapar nya behov och krav:

- Förändrade levnadsmönster
- Ökad psykisk ohälsa
- Ökade krav på digitalisering och tillgänglighet
- Större behov av individens inflytande

Syftet med den nya lagen

1. Fler ska få hjälp i tid

- Fokus på förebyggande insatser i stället för att ingripa när problemen blivit allvarliga.
- Möjlighet till stöd utan långa utredningar.

2. Större inflytande för individen

- Människor ska ha mer att säga till om i vilken hjälp de får och hur den utformas.

3. Bättre samverkan mellan kommun och vård

- Lagen ska underlätta samarbetet mellan socialtjänst, sjukvård och andra aktörer.
- Målet är en mer sammanhållen vård och omsorg.

De största förändringarna:

- Fokus på förebyggande och tidiga insatser
- Jämlika och jämställda levnadsvillkor
- Viss tillgång till stöd utan biståndsbeslut
- Kunskapsbaserad socialtjänst

Värdigt liv och välbefinnande

- Socialtjänstens arbete ska utgå från individens rätt till ett **värdigt liv** och **välbefinnande**.
- Äldreomsorgens värdegrund blir ett övergripande mål för hela socialtjänsten, inklusive ekonomiskt bistånd.
- Begreppet *värdigt liv* innebär bland annat:
 - Självbestämmande
 - Respekt för privatliv
 - Delaktighet
 - Gott bemötande

Påverkan på äldre och äldreomsorgen

Det pågår en utredning inom Vård- och omsorgsförvaltningen för att se hur lagen påverkar äldreomsorgen. Viktiga frågor att ha med sig i utredningen är:

- **Tillgång till insatser** – vilka stödåtgärder kommer erbjudas?
- **Förebyggande arbete** – hur kan kommunen arbeta för att minska behovet av omfattande vårdinsatser?
- **Samverkan mellan vård och omsorg** – hur kan samarbetet förbättras?

Tidslinje för införandet

- Augusti 2020 – Förberedelser och diskussioner.
- Juli 2024 – Fortsatt arbete inför lagens implementering.
- Januari 2025 – Ytterligare anpassningar.
- Våren 2025 – Förberedelser för skarp start.
- 1 juli 2025 – Lagen träder i kraft.

Presentationen om nya socialtjänstlagen kommer att delges Kommunala pensionärsrådet i sin helhet. Uppföljning kommer att ges till rådet under införandet av den nya lagen.

§ 4

Förenklat beslutsfattande

Kommunala pensionärsrådet får information om två insatser som kommer att få ett förenklat beslutsfattande. Rådet får även information om att eventuellt så kommer även ytterligare insatser att få detta förfarande framöver.

Bakgrund

I Östersunds kommun kan äldre få hjälp i hemmet genom biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen eller genom befogenhetslagen, som ger vissa servicetjänster utan individuell behovsbedömning. Den nya socialtjänstlagen som föreslås träda i kraft 2025 syftar till att göra socialtjänsten mer tillgänglig och förebyggande, vilket gör att förenklat beslutsfattande kan underlätta övergången.

Vad innebär förenklat beslutsfattande?

- Kommunen kan erbjuda hemtjänst till äldre utan behovsprövning.
- Medborgaren får större inflytande över sin hjälp.
- Det syftar till att öka förebyggande insatser och minska behovet av mer omfattande hemtjänst.
- Beslutet kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär, endast genom laglighetsprövning enligt Kommunallagen.

Omvärldsbevakning

Flera kommuner har infört förenklat beslutsfattande, främst för insatser som trygghetslarm, matdistribution, serviceinsatser, egenvård och anhörigavlösning. Åldersgränsen varierar mellan 65 och 80 år.

Risker och konsekvenser

- Oro i arbetsgruppen vid förändring.
- Ökat ansvar för hemtjänstpersonal att inhämta information.
- Administrativa och systemmässiga utmaningar.
- Möjlig missnöjdhet hos medborgare vid avskaffande av befogenhetslagen.

Föreslagna åtgärder:

- Tydlig information till alla berörda parter.
- Rutiner för utförarna och uppföljning av förändringen.

Myndighetsenhetens förslag

Insatser som bedöms vara förebyggande och sällan avslås som skulle kunna ges ett förenklat beslutsfattande:

- Avgiftsfri avlösning (10 timmar).
- Trygghetslarm.

- Matdistribution.
- Servicetjänster (upp till 8 timmar/månad).
- Apoteksärenden (max 2 gånger/månad).
- Stöd till egenvård.
- Hjälp med stödstrumpor (ej HSL-insats).

I första skedet föreslås två av dessa insatser testas för att utveckla rutiner och anpassa arbetssättet.

Vad innebär detta?

Om kommunen inför förenklat beslutsfattande kan äldre få snabbare och enklare tillgång till vissa hemtjänstinsatser utan en omfattande behovsprövning. Det skulle också öka möjligheten att ge förebyggande stöd. Dock medför förändringen vissa administrativa utmaningar och en övergångsprocess från nuvarande system.

Beslutade insatser med förenklat beslutsfattande

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat att erbjuda förenklat beslutsfattande enligt socialtjänstlagen om hemtjänst för äldre i form av fast trygghetslarm och matdistribution. I samband med införandet av förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre kommer man upphöra att erbjuda matdistribution via befogenhetslagen.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat att kriterierna för förenklat beslutsfattande ska vara att medborgaren har fyllt 70 år, är folkbokförd i Östersunds kommun och bor i ordinärt boende. Medborgaren ska själv kunna ansöka, planera och följa överenskommen genomförandeplan. Om den sökande är sammanboende och delar hushålls-gemenskap behöver ovanstående kriterier vara uppfyllda för samtliga i hushållet om ansökan avser matdistribution.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat att medborgare som har fyllt 69 år men inte 70 år och har stöd enligt befogenhetslagen ska erbjudas samma stöd enligt bestämmelsen om förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre.

Vård- och omsorgsnämndens beslut gäller från och med 15 januari 2025.

§ 5

Val av vice ordförande för 2025

Kommunala pensionärsrådet behöver välja ny vice ordförande för 2025.

Kommunala pensionärsrådet föreslår Gertrud Nygren, PRO, som vice ordförande i Kommunala pensionärsrådet för 2025.

Kommunala pensionärsrådet beslutar enhälligt att utse Gertrud Nygren till vice ordförande för 2025.

§ 6

Övriga frågor

- Strategi för bostadsförsörjning 2021-2025 kommer att lyftas under möte våren 2025.

”Eftersom nuvarande strategi avslutas under 2025 bör arbete pågå med nästa strategiperiod. Pågår ett arbete med Strategi för bostadsförsörjning för nästa period?

Hur skapas dialog med äldre i den processen? Kan Kommunala Pensionärsrådet fylla en funktion för sådan dialog?”

- Remiss gällande Riktlinje för färdtjänst/riksfärdtjänst och taxor skicka ut till föreningarna och synpunkter tas emot av sekreterare för rådet för vidarebefordran till Teknisk förvaltning eller så lämnas synpunkterna direkt dem.
- Frågor till nästkommande sammanträde med Kommunala pensionärsrådet den 15 april:
 - Ta upp Anhörigstöd, vad som gjorts och att nu fokus på funktionshinderområdet
 - Kvalitetsrapport och Patientsäkerhetsberättelse
 - Strategi för bostadsförsörjning